

500.000 går aldrig til tandlæge

Det har store sociale og sundhedsmæssige problemer, at 10 procent af alle danskere aldrig kommer til tandlægen på grund af tandlægeskræk.

Op imod 10 procent af alle danskere er så bange for at gå til tandlægen, at de aldrig sætter sig i stolen og lader tænderne inspicere. For nog-

le betyder det, at tænderne nærmest rådner i munden.

Derfor bør den kommunale tandpleje have tilbud til folk, hvis tandlægeskræk har resulteret i meget dårlige tænder. Det mener tandlæge og psykolog Erik Friis-Hasché fra Tandlægeskolen i København.

Ødelægger livskvaliteten

Både tandlæger og psykologer er enige om, at dårlig

TANLÆGESKRÆK

- Mellem 7 og 10 procent af alle danskere har tandlægeskræk i en grad, der afholder dem fra at gå til tandlæge.
- Yderligere 25 procent af alle danskere har det skidt med at gå til tandlæge. Mange af dem går derfor kun sjældent.

tandsundhed på længere sigt ødelægger livskvaliteten. De dårlige tænder giver nemlig

begrænsninger i sociale sammenhænge, fordi emnet er et tabu.

Samtidig forstærkes mange års skræk ofte af, at det med tiden bliver dyrere og dyrere at få ordnet sine tænder.

»Når man først har fået virkelig dårlige tænder, så er det endnu sværere. For så ved man jo, at der skal gøres en masse. Problemet er, at vi ikke har offentlige tilbud til

det her,« siger Friis-Hasché.

»Det er da grotesk, at pensionister med meget dårlige tænder kan få kommunal hjælp til renovering af tænderne, mens de lidt yngre skal betale alt selv. Vi bør give tilbud, der sikrer en bedre sundhed – det gør de i Sverige,« siger Erik Friis-Hasché.

Lav prioriteret

Ifølge ham er tandlægeskræk ikke et højt prioriteret emne

for de almindelige tandlæger. Dels er det for besværligt, dels er det for dyrt.

»De danske tandlæger arbejder efter et akkordlignende system, hvor man får penge for antallet af behandlinger. Man får ikke penge for den tid, man bruger. Derfor har dem med tandlægeskræk brug for tilbud, hvor der er tid og forståelse nok for, hvilke behov de har,« forklarer han. **METTE BERTN KNUDSEN**

Skrækken kan nemt kureres

Hver tredje har det skidt med at gå til tandlægen, men problemet vægtes ikke højt hos tandlægerne. Nogle forsøger dog, og det har hjulpet blandt andre Søren Barder.

Det sværeste er at få dem ind ad døren. Herfra går det kun fremad. Med tiden bliver nogle endda glade for at sætte sig i stolen hos tandlæge Nina Bergmann. For på klinikken på Frederiksberg i København skal de bange ikke bare tage sig sammen.

»Det, der adskiller os fra andre, er, at jeg tror på, at nogle mennesker har en lavere smertetærskel end andre. Så når de siger, at det gør ondt – så tror jeg på det. Så jeg sparer aldrig på bedøvelsen,« forklarer Nina Bergmann, der har indrettet sin klinik med de skræmte patienter i tankerne.

Alle vægge har varme gyldne nuancer, glad musik strømmer ud af højttalerne og i venteværelset bidrager bløde møbler, planter og et akvarium til den afslappede atmosfære. Og både klinikassistenter og tandlæge har trukket farvestrålende T-shirts over kitlerne.

Ingen forståelse

De nye metoder kan hjælpe mange, og har blandt andre hjulpet 36-årige Søren Barder. I dag kan han godt lide at gå til tandlæge. Men sådan har det ikke altid været. Og det fik store konsekvenser for hans tænder – og liv.

»Skoletandlægen skulle trække en tand ud, da jeg var 11-12 år. Bedøvelsen virkede ikke, og der måtte flere tandlæger til. Der var slet ingen forståelse for, at det gjorde sindssygt ondt.«

Sådan forklarer Søren Barder, hvordan en rigtig skidt oplevelse med en tandlæge lagde grunden til mange års tandlægeskræk.

Efter børnetandplejen blev det kun til et par besøg hos en ny tandlæge. Fra han var

20 til 31 kunne selv synet af en tandlæge i tv gøre ham bange.

»Jeg fik tandpine flere gange i de 11 år. Men selv om der røg et stykke af en tand, gjorde

de mig intet. En tand krakelerede, og jeg gjorde intet. Intellektuelt vidste jeg, at det var dumt. Men jeg var så bange, at jeg bare ikke kunne ringe og bestille en tid,« siger Søren Barder, der arbejder med e-learning hos IBM.

Hver femte var angst

Søren Barder er glad for at gå på en klinik, hvor de tænker på ham og kender til problemet. Og det må man sige, de gør på Nina Bergmanns klinik, hvor cirka en femtedel af patienterne havde tandlægeskræk, inden de begyndte på klinikken. Nogle har ikke været til tandlæge i 25 år, når de kommer første gang,

DE FARVEDE T-shirts er intet tilfælde på Nina Bergmanns klinik, hvor alt skal virke indbydende og hjemligt.

»Tandlægeskræk handler næsten altid om, at en tandlæge på et tidspunkt har overskredet patientens grænser. Som patient er man i tandlægens magt. Man kan ikke sige eller gøre ret meget, når man ligger der med åben mund. Derfor er det vigtigste for mig at få skabt et tillidsforhold. Mine patienter skal stole på, at jeg gør det, jeg siger,« siger Nina Bergmann.

For at flytte magtforholdet får patienterne en ringeklokke, som de kan ringe på, når de sidder i stolen med munden fyldt med instrumenter.

»Når de ringer, så stopper jeg omgående. Det er ikke til diskussion. Patienten bestemmer. Og der kan godt være mange pauser under en behandling,« fortæller Nina Bergmann.

Selv om det tager længere tid at behandle patienter med tandlægeskræk, ser hun det ikke som et problem.

»Faktisk bliver patienterne hurtigt trygge. Jeg oplever, at store stærke mænd begynder at græde, når de træder ind. Men når vi først har siddet lidt og talt sammen, så svinde angsten,«

Det var Nina Bergmanns specielle metoder, der fik Søren Barder tilbage i tandlægestolen, da hans kæreste fandt frem til klinikken.

»Der gik et halvt år, fra jeg fik nummeret, til jeg bestilte en tid. Og jeg rystede som et espeløv, da jeg ankom med min kæreste i hånden. Men da jeg først fik fortalt om

min angst, så lettede det. Tandlægen skulle bare vide det hele,« siger han.

Ved sit første besøg nåede Søren Barder så langt som at få kigget på tænderne. Næste gang var det en tandrensning, og lidt efter lidt tog de fat på de store problemer. I tiden efter fik han fjernet tre visdomstænder og en kindtand. Han fik endog indopereret et implantat.

»For mig er det afgørende at jeg er sikker på at blive bedøvet nok. Jeg skal have rigtig meget bedøvelse. Men ellers er det også o.k.«

Går langsomt frem

Den rolige fremgangsmetode er afgørende for Nina Bergmann, der altid beder første besøg med en sygeplejerske i venteværelset. Her pej hun sig ind på, hvad skrækken skyldes. Og når først det er sagt, er vejen ind til tandlægestolen kort.

»Næsten alle ender med at komme ind i stolen ved første besøg. Og så tager vi det stille og roligt derfra. Det handler om respekt og tillid,« siger hun.

Og det er lige, hvad Søren Barder har fået nu, fem år efter den første konsultation.

»Jeg brugte utrolig meget tid på at tænke på mine tænder tidligere. Det er flere timer, som jeg nu kan bruge på noget andet.«

→ Københavns Tandlægeforening rådgiver som den eneste i landet angste patienter om, hvilke tandlæger der specialiserer sig i tandlægeskræk. Dansk Tandlægeforening anbefaler angste at søge på internettet efter en lokal tandlæge med speciale i odontofobi.

METTE BERTN KNUDSEN
nik@metroxpress.dk

VENTEVÆRELSET i Nina Bergmanns klinik ligner mest af alt en dagligstue. Her venter Johannes Poulsen roligt på sin tur i stolen.

KLINIK BEKÆMPER TANLÆGESKRÆKKEN

PÅ Nina Bergmanns klinik får man en klokke, som man kan trykke på, før man går i panik.

Hos tandlæger med speciale i odontofobi lægger man vægt på:

- at lade patienten have kontrol over situationen.
- at kende til patientens baggrund.
- at vide, hvad der gør patienten bange.
- at fortælle om smerte inden den påføres.
- at have god tid til at tale med patienten og behandle.